

5. Ігор Терехов нагородив переможців спартакиади. *Харків – мій дім*. 7 листопада 2024 р. URL: <https://myhome.kh.ua/news/23325-igor-terehov-nagradil-pobeditelei-spartakiady.html> (дата звернення: 18.11.2024).
6. Менше джинси – краща якість? Як українські регіональні ЗМІ дотримувалися стандартів у серпні 2024. *Інститут демократії імені Пилипа Орлика*. 21 серпня 2024 р. URL: <http://surl.li/qujeue> (дата звернення: 18.11.2024).
7. Меньшикова Є. Трамвай №7 у Харкові тимчасово змінить маршрут 2 листопада: як ходитиме. *Суспільне Харків*. 2 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/fflyzn> (дата звернення: 18.11.2024).
8. Нагорна О. У Харкові на вулиці Лосівській на три дні заборонять рух транспорту. *Об'єктив*. 10 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/mwwekk> (дата звернення: 18.11.2024).
9. Офіціоз та «паркет» у медіа. Медіапутівник від ІДПО. Частина 4. URL: https://www.youtube.com/watch?v=A4gH_TvhFbg (дата звернення: 18.11.2024).
10. Скільки дітей народилось у Харкові за минулий тиждень. *Редпост*. 7 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/lmpoei> (дата звернення: 18.11.2024).
11. У Харкові кілька тролейбусів змінюють маршрути (список). *Status Quo*. 12 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/jrmlzu> (дата звернення: 18.11.2024).
12. У Харкові через обстріли пошкоджено понад вісім тисяч житлових будинків *My Kharkov.info*. 7 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/njbrsg> (дата звернення: 18.11.2024).
13. Харків на передовій шкільного харчування: Ігор Терехов виступив на Європейському саміті у Києві. *Редпост*. 13 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/qnsnns> (дата звернення: 18.11.2024).
14. ЮНЕСКО готове допомогти у відновленні Держпрому. *Mediaport*. 5 листопада 2024 р. URL: <https://mediaport.ua/yunesko-hotove-dopomohty-u-vidnovlenni-derzhpromu/> (дата звернення: 18.11.2024).

ТЕЛЕМАРАФОН «ЄДИНІ НОВИНИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЛАДИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ МЕДІАПРОСТОРУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

*Галів Олег,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 061 Журналістика
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
E-mail: Oleg8703@gmail.com*

Вступ. У час широкомасштабної збройної агресії РФ проти України український медійний простір зазнав значних трансформацій. Це зумовлено

викликами національної безпеки, коли інформація стала зброєю. Відтак задля інформування населення щодо перебігу воєнних дій, а отже, захисту національних інтересів, українські телеканали та медіагрупи за ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України об'єдналися в загальноукраїнський телевізійний марафон «Єдині новини».

Вже третій рік поспіль телемарафон залишається ключовим інформаційним майданчиком, який транслює офіційні повідомлення від органів державної влади, військових структур, політичних еліт та закордонних експертів. Проте він постійно піддається критиці з боку громадського сектору, медійних середовищ і міжнародних організацій. Головні претензії полягають у незбалансованості новин, відсутності в ефірах марафону опозиційних політиків, у недоцільності витрачання державних коштів на його фінансування. Телемарафон «Єдині новини» розкритикувала Європейська комісія, наголосивши, що Україні потрібно працювати над відновленням різноманітності в медіа. Зауваження до його діяльності ЄК представила в щорічному звіті, де висловила занепокоєння щодо об'єктивності марафону і того, наскільки він є найкращою платформою для «вільного обміну думками між українцями» [3].

Постановка проблеми. Відтак постає питання, чому українська влада на третій рік повномасштабної російсько-української війни досі не відмовилась від телевізійного марафону «Єдині новини», який, на думку експертів, втрачає популярність серед української аудиторії, а отже, його вплив падає. Останні соціологічні дослідження констатують, що за період з травня 2022 до жовтня 2023 року простежується зниження довіри українців до телемарафону. Про це свідчать дані опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології в період із 30 вересня до 13 жовтня. Соціологи зазначили, що «хоча телемарафон зберігає позитивний баланс довіри-недовіри, але при цьому з 69% до 48% стало менше тих, хто йому довіряє. Натомість із 12% до 39% стало більше тих, хто йому не довіряє» [2]. За результатами дослідження, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» (вересень 2024 р.), телемарафон «Єдині новини» є джерелом інформації лише для 21% українців, а месенджер «Телеграм» — для 47% опитаних [8].

Якщо аналізувати перші місяці повномасштабної російсько-української війни, то телемарафон «Єдині новини» справді виконав свої завдання:

- 1) суспільство отримувало верифіковану інформацію про події на полі бою, перебіг війни, важливу інформацію для біженців;
- 2) діяльність усіх каналів об'єдналась навколо державної інформаційної політики, спрямованої на протидію російській дезінформації;
- 3) злагоджена робота марафону демонструвала суспільству прояви стабільності та єдності всередині країни, канали не конкурували за глядача, а намагалися забезпечити його інформаційні потреби;
- 4) телевізійна сфера України вистояла і, попри скорочення бюджетів на медіа через незрозумілість того, що буде завтра, медійники продовжили працювати.

У лютому 2022 року, коли телемарафон «Єдині новини» запрацював, це

стало своєрідним феноменом телевізійного ринку. Але зараз, у листопаді 2024 року, питання доцільності його існування все частіше порушується як представниками медіагалузі, так і народними обранцями. Здебільшого вони наголошують, що сьогодні інформаційний телемарафон потрібний українській владі для контролю над медіапростором. Владі вигідно мати свій медійний майданчик, який не просто фінансується за кошти платників податків, а його редакційна політика повністю відповідає її інтересам. У ньому практично не транслюються повідомлення, які б з негативної сторони висвітлювали діяльність української влади, зокрема Офісу Президента. В ефірах телемарафону не говорять про усі проблеми фронту, наприклад, відсутність фортифікацій або ж невчасну підготовку міст до оборони, про що неодноразово заявляли військові кореспонденти з незалежних медіа. Крім того, влада використовує цей майданчик як канал комунікації з українським суспільством.

Неодноразово профільні видання, наприклад «Детектор медіа», відзначали, що присутність опозиційних політичних сил у телемарафоні «Єдині новини» є обмеженою. Натомість найчастіше там з'являються представники партії «Слуга народу», які поширюють наративи влади. Для дослідження ми обрали ютуб-канали тих медіа, які створюють контент для марафону «Єдині новини», і проаналізували їх випуски. Наприклад, ефір за 10 жовтня 2024 року. У цей день Верховна Рада України проголосувала за рекордне підвищення податків для українців і опозиційні політичні сили та експерти критикували такі дії. Ми вирішили дослідити, як цю тему висвітлили в телемарафоні. На ютуб-каналі Факти ICTV є відео «Єдині новини від ICTV за 10.10.2024 | 960-й ДЕНЬ ВІЙНИ» [4]. Це 12-ти годинний уривок із марафону. Як ми з'ясували, упродовж цього часу гостями марафону були 27 гостей. Здебільшого це речники ЗСУ, міністри, заступники міністрів, очільники або представники ОВА, військові, незалежні експерти, пресекретарі державних відомств та депутати від владної партії «Слуга народу». Наприклад, Ольга Василевська-Смаглюк, яка коментувала тему рекордного підвищення податків. Проте телемарафон не врахував позиції інших політичних сил, зокрема опозиційних, які виступили із застереженнями і критикою цього закону. Не прозвучало і жодного критичного запитання від журналістів для депутатки від «Слуги народу». Крім інтерв'ю у прямому ефірі, куди не запросили представників опозиційних сил та експертів з іншим баченням коментувати тему підвищення податків, їхню позицію не висвітлили також у прямих ввімкненнях кореспондентів. Серед тих, чий коментарі використовували журналісти, — спікер Верховної Ради Руслан Стефанчук (обраний від «Слуги народу»), голова Комітету ВР з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев («Слуга народу»), заступниця голови Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Ольга Василевська-Смаглюк («Слуга народу»).

У сюжеті про добудову енергоблоків атомних електростанцій журналісти записали коментар депутата від партії «Слуга народу» Анатолія Костюха. Згадували у позитивному світлі і Президента України Володимира Зеленського. Більшість повідомлень у телемарафоні «Єдині новини» відповідають тим наративам влади, які декларують посадовці Офісу Президента, Кабінету

Міністрів України та інших державних відомств.

Проаналізуємо інший інформаційний привід, зокрема представлення Президентом України В. Зеленським «Плану перемоги» у стінах Парламенту 16 жовтня 2024 року. Шестигодинний фрагмент марафону за цей день «ТСН. Марафон «Єдині новини» за 16 жовтня 2024: ВИБУХИ В КИСВІ та ХЕРСОН без світла» розміщений на ютуб-каналі ТСН [7]. А 12-годинний фрагмент є на каналі ICTV [5]. В ефірі телемарафону представили пряму трансляцію виступу Володимира Зеленського, «План перемоги» коментували депутати від провладної партії «Слуга народу»: голова ВР Руслан Стефанчук, Голова Постійної делегації ВР України В Парламентській Асамблеї НАТО Єгор Чернів та віцепрем'єр-міністр із питань європейської та євроатлантичної інтеграції України — Міністр юстиції України Ольга Стефанішина. Не висвітлювалось жодної критичної або ж альтернативної думки від непровладних політиків, які заявляли, що це не план, а пріоритети зовнішньої політики.

Як стверджує інтернет-видання «Детектор медіа», після виходу з телемарафону «Єдині новини» Суспільного, що відбувся у травні 2024 року, частка представників фракції «Слуга народу» серед запрошених депутатів в ефірі марафону зросла до 81%. Про це свідчать підсумки моніторингу телемарафону за липень-вересень [9]. «А от депутати від «Європейської солідарності» після виходу Суспільного з марафону в ефірі не з'являлись. З тих фракцій, що відносять себе до опозиційних, в ефірі марафону за вказаний період, згідно із дослідженням, 7% склали представники «Батьківщини» та 1% «Голосу»» [9].

Висновки. Телевізійний марафон «Єдині новини» сьогодні не є критично затребуваним серед української аудиторії, адже через свою однаковість продовжує втрачати популярність, поступаючись як новинам із соцмереж, так і більш цікавим ютуб-проектам. Натомість влада, попри критику, не відмовляється від його функціонування, адже повністю контролює та може впливати на цей інформаційний майданчик, обмежуючи доступ до ефірів надто критичним опозиційним політикам. Як ми з'ясували, найчастішими гостями телемарафону є представники державних органів влади та партії «Слуга народу», які не критикують дій чинної влади та не порушують тем, які можуть негативно вплинути на її рейтинги.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бакаєвич К. Український телемарафон «Єдині новини» під час повномасштабного російського вторгнення: пропаганда, піар чи необхідність?. *Інтегровані комунікації = Integrated communication : науковий журнал*. 2024. Вип. 1. С. 139-144.
2. В Україні знизилася довіра до телемарафону – опитування. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-telemarafon-opytuvannia/32662330.html> .
3. Європейська комісія розкритикувала телемарафон «Єдині новини». *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/234105/2024-10-30-ievropeyska-komisiya-rozkrytykuvala-telemarafon-iedyni-novyny>.

4. Єдині новини від ICTV за 10.10.2024 | 960-й ДЕНЬ ВІЙНИ. ICTV. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cECCWeitPTc>
5. Єдині новини від ICTV за 16.10.2024. |966-й ДЕНЬ ВІЙНИ. URL: https://www.youtube.com/watch?v=gZ_CZMoxfJA
6. Інструмент інформування чи впливу: навіщо Банковій телемарафон та що влада планує робити з ним далі?. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/navishcho-bankovyy-telemarafon-ta-shcho-vlada-planuye-robyty-z-nym-dali/32944114.html>
7. ТСН. Марафон «Єдині новини» за 16 жовтня 2024: ВИБУХИ В КИСЬВІ та ХЕРСОН без світла. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Fx8pj6CoOvE> Режим доступу:
8. Успіх чи ні? Як українці оцінюють реформування органів правопорядку та підтримку ЄС. *Сайт соціологічної групи Рейтинг*. URL: <https://ratinggroup.ua/research/ukraine/uspikh-chi-ni-yak-ukrayinci-ocinyuyut-reformuvannya-organiv-pravoporyadku-ta-pidtrimku-yes.html>.
9. Частка «слуг народу» в марафоні після виходу Суспільного зросла до 81% — моніторинг. *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/232989/2024-10-03-chastka-slug-narodu-v-marafoni-pislya-vykhodu-suspilnogo-zrosla-do-81-monitoryng/>

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ *WAR-RELATED COLLOCATIONS* У РАКУРСІ МЕДІА-КОНТЕНТУ SEMANTRUM

Юлія Дем'янчук,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри іноземних мов та перекладознавства,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
E-mail: y.demianchuk@gmail.com

Світоглядні трансформації другої половини ХХ ст. та розвиток системи цифрової передачі даних на початку ХХІ ст. вплинули на мовотворчість. Запровадження принципів політкоректності, підґрунтям яких є неприпустимість дискримінації за будь-якими особистісними ознаками, серед ключових, релігійна чи етнічна – пронизують усі мовні яруси. З'явилися й новітні вимоги до медіатексту, до мовного означення об'єктів реальності, що викликають зацікавлення у різних аспектах – і з боку пізнання потенційних можливостей слова, і в плані увиразнення релевантної інформації, яку він несе.

Перед журналістами постало завдання дотримуватись мовних і культурних конвенцій, ословлюючи і осмислюючи зовнішні події [1]. Найбільшої ваги набувають медіа-тексти, що перебувають в мережі Інтернет, тому вивчення Інтернет-контенту, його гібридних форм, створених за допомогою інтегрованих технологій залишається в пріоритеті лінгвістів [2]. Мовні модифікації відбуваються синхронно із суспільними, а суспільні інституції (політичні,